

Aafje en haar halfzus Eefje

op de Hoeve

De boerenhoeve ligt op een heuvel buiten het dorp omringd door akkers weide en bossen, de meeste boerderijen liggen een stuk uit elkaar tussen de landerijen . De streek bestond meest uit boeren en tuinders met een paar kleine fabrieken.

Het grootte gros van de boeren en tuinders waren te vrede mensen, men verstond zich goed onder elkaar, ieder bood de ander hulp indien dat nodig was. Dit kon je ervaren wanneer ze op zondagmorgen na de dienst bij elkaar zaten in het café bij de kerk.

Op de hoeve woonde Jan met zijn vrouw Mientje en dochter Aafje, de twee waren harde werkers. Jan met zijn twee knechten bewerkten het land, verzorgden de weide dat het gras groeide en later konden hooien.

Mientje deed het vee verzorgen en in huis hadden ze een huishoudster die wanneer de kinderen naar school waren de rest van de tijd op de hoeve haar werk had. Zodoende hoefde Mientje daar niet naar om te kijken.

De huishoudster zorgden ook dat alles gereed stond voor het middagmaal dan kon Mientje het verder afwerken. Voor de rest deed ze het huis schoon houden en de was verzorgen.

Jan en Mientje hadden een dochter die naar school ging in het dorp, Aafje was genoemd naar de moeder van Mientje.

Aafje was een bij de hand meisje ze kon goed leren en wilde later schooljuf worden, of waar ze veel van hield, in de muziek gaan.

Maar Jan, haar vader was er op tegen, hij zei altijd, hier is je toekomst op de boerderij, maar Aafje wilde daar niets van weten, om boerin te worden. Toen Aafje een jaar of zeven was had meerdere keren tegen Jan gezegd: " ik wil dat niet, ik wil juf worden," dan begon Jan op haar te mopperen.

Na schooltijd moest Aafje van Jan mee helpen met het voederen van de dieren die dan in de stal stonden.

Ze kreeg dan van Jan te horen: "jij bent groot genoeg om je moeder een handje te helpen

Mientje daar in tegen sprak wel eens met Jan er over en zei dan, dit is nog niets voor kleine kinderen, die behoren nog te spelen en Aafje zou graag muziek willen leren.

"Dat is iets voor mensen uit de stad, hier moet gewerkt worden op land en de stallen."

En Aafje zeurden herhaaldelijk tegen haar moeder dat ze graag muzikles wilde volgen op school, daar waren meerdere kinderen die er les kregen en ook van boeren. "Mijn vader is ouderwets" zei ze dan.

Moeder wilde geen ruzie hebben met haar man, maar innerlijk gunde ze Aafje het piano spelen, ze mocht ook niets van haar vader.

Op een zondagmiddag tijdens een wandeling van Jan, Mientje en Aafje liepen ze langs een boerderij waar iemand aan piano spelen was.

"Vader vindt u dat niet mooi om naar te luisteren en Aafje bleef even staan, waarop haar vader zei: "loop maar door dan hoor je dat gepingel niet."

"Ja de andere kinderen mogen het wel, en de juf op school vindt dat iedereen de kans moet hebben om zich met muziek bezig te houden.

Maar bij vader moet je alleen maar werken om zijn beurs te spekken."

Toen werd Jan boos en gaf Aafje een klap op haar kop, dat Aafje hard begon te huilen en zocht troost bij haar moeder, die Jan er over aan sprak.

"Dit is niet de bedoeling om haar hier voor te slaan, je slaat het er toch niet uit" Ze nam Aafje bij haar arm en liep met haar verder en liet Jan achter.

Moeder was boos, ze zei tegen Aafje: "maar dit wil ik niet meer horen dat je aan vader het verwijd maakt over geld, heb je dat begrepen? "

"Ja moeder, maar de kinderen op school zeggen tegen mij je vader is een geld potter die gunt jou dat niet."

"Daar moet je boven staan en niet op reageren, dan zwijgen ze van zelf, je vader heeft het goed met jou voor dat je later de boerderij kunt overnemen."

"Moeder ik heb al meerdere malen gezegd dat ik geen boerin wil worden, al ben ik nog jong maar weet goed wat ik zegt."

Dat Mientje Jan zo achter liet, had hij nog nooit ervaren, hij wist nu wel dat ze boos op hem was.

Thuis werd er geen woord meer over gesproken in het bij zijn van Aafje, moeder ging de stal meteen binnen bij thuis komst, om voor het vee te zorgen. En Aafje moest weer van Jan helpen.

"Ga jij maar de kippen voederen en de eieren rapen, je vader zal mij wel helpen als de boze bui over is en anders maar niet

Aafje was al blij dat ze niet bij vader in de buurt hoefde te zijn, volgens hem deed ze nooit iets goed, daar door kreeg ze steeds meer de afkeer aan de boerderij.

Na het avond eten ging Aafje, wat ze anders nooit deed , naar boven naar haar slaapkamer , nam de boeken van school om nog wat te leren.

Maar het lukte niet zo best, ze dacht steeds dat vader haar had geslagen en dan dat andere mensen het hadden kunnen zien.

Stel dat iemand van school het voorval hadden gezien, dan wist ze zeker dat ze daar op school over zouden praten, dat schaamde ze zich.

Mientje zat die avond wat herstel werkzaamheden te doen om haar tijd te vullen en in gedachten kwam alles bij haar terug, zou ze Jan daar vanavond over aanspreken. Ze durfde het niet goed, ze wist dat hij dan weer boos werd, maar zo kon het ook niet, als ik zo denkt , is Aafje een kleine slavin.

Jan zat de krant van de dag ervoor te lezen en ontdekte dat er een stuk was uit geknipt. "Heb jij dat er uit geknipt, of is het weer iets van Aafje?"

" Dat heeft Aafje natuurlijk gedaan en trouwens het is toch de krant van gisteren en die heb je al gelezen, maak je daar toch niet druk over, of moet je haar daar ook weer een klap voor geven?.

Daarbij hoef je in het vervolg niet om zo iets een kind te slaan, daar bereik je niets mee, je kunt haar wel op een andere manier straffen.

Ik heb je al eerder gezegd, dat Aafje graag muziek wil leren, maar jij kijkt nog steeds hoe het bij jullie thuis vroeger was, de tijden zijn verandert Jan. Hebben jou zussen alle twee vroeger ook mee in de stal moeten werken? bij mijn weten gebeurden dat alleen in de tijd dat het druk was, in de hooi of oogsttijd .

De andere tijd hielpen je broers en jij je vader, je moeder kwam zelden in de stal, dat konden jullie doen, dat heeft ze mij zelf verteld toen wij nog verkering hadden en ik bij jullie op bezoek was.

Je vader zei: mijn vrouw heeft het lang genoeg gedaan toen de kinderen nog klein waren, zij mag het nu rustiger aan doen.

En kinderen behoren nog te spelen, als ze ook eens een handje moeten helpen indien het nodig is, dat schaad haar niet."

Jan legde de krant weg en liep naar buiten, maar Mientje riep nog op hem "voor de waarheid hoef je niet weg te lopen."

Dat had Jan van Mientje nog nooit gehoord over zijn ouders, nu meende hij dat ze hem verweet dat ze te veel moest werken op de boerderij.

Maar het was niet de bedoeling van Mientje, nee ze werkte graag op de hoeve en zeker met het vee verzorgen, dat deed ze met plezier.

Een tijdje later kwam Jan weer binnen nam de krant weer op, maar sprak geen woord tegen Mientje, tot die er genoeg van had ruimden de spullen op waar ze mee bezig was en ging naar bed.

Eerst liep ze nog bij Aafje de kamer binnen om te kijken of die al in bed lag, ze zag aan haar gezicht dat ze gehuild had, ging op de bedrand zitten en vroeg waarom ze gehuild had?.

"Moeder, zei Aafje, vader moppert altijd op mij en u hoort het zelf dat ik maar moet leren koeien te melken leren ze te voederen.

Dat wil ik niet, ik wil wanneer ik deze school af heb , het is het laatste jaar, naar een andere school om verder te studeren, maar dat mag van vader ook niet.

De juf op school zegt dat ik het goed kan om verder te leren, daar zou ik niet veel moeite mee hebben.

Wilt u moeder, het eens met vader bepraten of hij het goed vindt om naar een hogere school te gaan ? en ik zou zo graag piano willen spelen.

Moeder u gelooft het niet maar ik wordt er op school al op aan gekeken, ze zeggen jij mag alleen leren boeren."

"Ik zal hem er over aan spreken, maar ik denk dat hij het niet goed vindt, maar ga nu maar slapen, wel te rusten meid," "wel te rusten mams."

Mientje lag al een tijd te bed toen Jan de slaapkamer betrad, ze deed of ze sliep, ze hoorde Jan in zich zelf brommen.

De volgende morgen was Jan al beneden voor dat Mientje de keuken betrad, hij had tot haar verbazing het ontbijt al klaar staan.

Mientje zei niets er over tot dat Aafje aan tafel zat, "ja Aafje je moeder is van morgen een keer verwend geworden, het ontbijt stond al op tafel."

Toen moest Aafje lachen en zei: "dan heeft hij zeker iets goed te maken?" van Jan kwam geen woord en begon te eten.

Na zijn laatste hap te hebben gegeten, stond hij op, liep naar buiten waar de knechts al bezig waren met het in spannen van de paarden.

Goede morgen baas, hoorde hij zeggen en Jan "morgen beiden , vandaag is het rustig weer om te ploegen."

Een van de knechten vertrok met de paarden, de ander hielp Jan met het vee naar de weide brengen, toen dat gebeurd was ging de knecht de ander na om zich bij hem te voegen.

Even later kwam Mientje ook om de beesten te voederen, die nog binnen stonden zoals de kalfjes voor dat die ook de weide in mochten en de kippen kregen ook haar aandeel.

Jan was nog niet erg spraakzaam, maar vroeg toch of Aafje al naar school was, hij had haar niet zien weg gaan. "Ja die is weg" gaf Mientje ten antwoord en daar bleef het bij , ze ging verder met haar werk.

Van lieve leed moest Jan maar vertrekken, hij kreeg geen woord meer van Mientje en dat zat hem niet goed, dacht bij zich zelf, ze is nog boos van gister avond.

Op school had Aafje niets vernomen dat er iemand was die had gezien dat vader haar had geslagen en daar was ze blij om.

Zo gingen de dagen voorbij tot de laatste maand van de lagere school.

De juf vroeg tijdens de les, wat ieder ging doen na het verlaten van school en ieder had wel een voornemen.

Bij de rondvraag kwam Aafje ook aan de beurt, "Aafje wat is jou wens?"

"Ja juffrouw ik wilde graag naar de mulo, maar mijn vader vindt het niet nodig, die zegt ,op de boerderij kun je ook leren."

De meeste kinderen keken verbaast naar Aafje en die kreeg een rode kleur en schaamde zich dat ze het gezegd had van haar vader.

De juf begreep de toestanden, zei tegen Aafje "daar zullen wij het straks nog over hebben, in de speeltijd kom je maar even bij mij in de klas."

In het gesprek kreeg Aafje te horen dat de juf haar ouders kwam opzoeken, zij vond het jammer dat Aafje het niet mocht van haar ouders.

"Ik zal het hun vragen maar de keus is aan je ouders, het zou erg jammer zijn , want jij bent op twee na de beste van de klas."

Tijdens de speeltijd toen Aafje weer op het speelplein was, kwamen enkele kinderen naar haar toe met de vraag , waarom haar vader of beide ouders er op tegen zijn, en ook waarom ze geen piano les mocht nemen.

Aafje gaf eerlijk antwoord, "dat vader wilde dat ze later de boerderij zou over nemen en dat piano spelen iets was voor stadse mensen"

De beste vriendin van haar zei: "Aafje wil jij dan later de boerderij en wat piano spelen betreft , ik ben toch ook op les net zoals vele anderen.

Daar kan je vader toch niets op tegen hebben, of is het omdat het geld kost?" "Nee hoor, ik wil geen boerin worden, dat heb ik altijd gezegd en wat het geld betreft, hij kan het goed betalen, maar hij vindt het niets voor mij"

"Ja maar Aafje je moet toch ook wat verzet hebben in je vrije tijd, bij ons thuis, dat weet je goed, moeten wij ook wel eens helpen.

Vader zegt, als het werk er op zit doen jullie maar waar je zin in hebt, maar wij hoeven maar zelden bij te springen.

Aafje ik zou het leuk vinden als wij met een groepje samen naar de mulo konden, om samen te fietsen."

Aafje stapte na schooltijd vlug door naar huis om het aan moeder te vertellen, dat de juf een gesprek met hun zou hebben.

Moeder was bij haar thuiskomst in de keuken bezig en zoals gewoonlijk kreeg die een kus van Aafje.

"Zo meid , ben je er al en hoe was het op school vandaag , goed je best gedaan ?" Aafje vertelde aan moeder van school en die luisterden met volle aandacht en na dat ze was uit gesproken zei moeder: "Meid moet je eens luisteren, ik zal vanavond met je vader er over hebben, om hem op andere gedachten te brengen, ook al is hij vandaag niet in goede stemming."

"Moeder is dat nog over mij?" "Ja Aafje hij wil nog altijd niet inzien dat de tijden veranderen en ik denk dat hij er nog altijd over peinst dat er geen zoon meer is geboren."

"Maar moeder daar kan ik toch niets aan doen , dan is het zeker dat hij het mij niets gunt, maar hij kan boos worden of niet, ik wil geen boerin worden dat blijf ik zeggen. Al ben ik nu nog jong, maar mijn toekomst wil ik later zelf bepalen."

Die avond zat Mientje bij Jan in de woonkamer, daar ging ze het gesprek met hem aan over Aafje. "Jan nu kun je boos worden of niet, ik vraag je waarom mag Aafje niet naar de mulo en waarom niet naar de pianoles wat ze graag wil.

Ik heb je al eerder gezegd , jij gunt het meisje ook niets alleen maar werken, en als je het nog niet weet op school spreken de kinderen al over jou in negatieve zin.

En dat moet onze dochter aan horen hoe ze jou voor uit maken voor de man van de kinderarbeid en geld potter, zo krijgen wij een slechte naam als je het niet begrijpt.

De schooljuf zal ons morgen na de middag er over komen bezoeken, dat heeft ze tegen Aafje gezegd."

Jan schoot uit zijn slof, "dat kind heeft hier zijn toekomst en niet op een andere school of achter dat getingel, of dachten jullie, dat ik het werk op de boerderij voor een ander doe. En jij laat je door dat kind om de tuin leiden." "Dat is niet waar Jan, jij wordt met de dag eigenwijzer en laat je niets zeggen, alleen als het over het land gaat, maar ik ben het bijna beu, begrijp je wat ik bedoel.

Volgens de juffrouw is Aafje goed genoeg om verder te studeren om wat in haar leven te bereiken, ze blijft volhouden dat ze nooit op de boerderij zal blijven, dat heeft ze al meerdere malen gezegd.

Het is niet meer zoals jij nog jong was, maar je droomt van dingen die je niet kan waar maken, en je begrijpt ook niet dat je jou eigen kind het leven verknoeid."

"Die schooljuf hoeft voor mij niet komen te smeken," zei Jan en liep de kamer uit naar buiten.

En toch begon er iets in Jan te knagen over wat hij van Mientje te horen had gekregen.

Het was woensdagmiddag de kinderen waren vrij, Aafje had moeder er nog eens aan herinnert dat de juf die middag kwam.

"Jou vader wil er niets van horen heeft hij gezegd, maar we zien wel wat er van komt, hij zal er toch bij moeten zijn."

Tijdens het middageten werd Jan er ook nog eens aan herinnert dat hij om drie uur binnen moest zijn, gedraag je fatsoenlijk en geef een normaal antwoord, kwam van Mientje.

Tegen drie uur verscheen de juf en die werd door Mientje ontvangen, Jan die was ergens in een stal bezig en dacht niet aan de tijd.

Mientje ging de juf voor naar de woonkamer en riep op Aafje, "ga jij vader roepen, dan ga ik koffie zetten als u die lust juffrouw?" "Dat is goed maar doe geen moeite voor mij." Het is geen moeite wij drinken om deze tijd meestal koffie."

Aafje liep naar de stal waar zijn vader was, "vader of u wilt komen de juf is er?" Jan gaf geen antwoord, trok zijn overal uit en volgde Aafje naar binnen.

Aafje liep naar haar kamer en Jan de woonkamer in, waar de juf hem begroete met een handdruk. "Zo meneer JANS hoe is het, veel werk?"

"Ja dat mag u wel zeggen maar het is altijd een goed teken voor een boer als hij bezig is."

Mientje kwam binnen met de koffie en schonk ieder het kopje vol met een stuk cake er bij.

"Zo, zei de juf, wij worden nog verwend ook." "Nee, sprak Jan, dat is hier heel normaal ook als er geen bezoek is, maar laat het u smaken,"

De juf stak meteen van wal met de vraag, "Meneer JANS ik wilde komen vragen naar u negatieve houding ten op zichten wat betreft het studeren van u dochter. Het is niet dat u denkt dat het om mij gaat om een goede beurt te maken, omdat ik verschillende kinderen naar een andere school wil sturen, maar een kind die er voor geschikt is moet die kans ook krijgen.

Dan moet ik u vertellen dat u dochter best een hogere school aan kan, daar twijfel ik niet aan, maar als u het niet wilt houd alles op."

De juf keek Jan recht in de ogen en wachtte op antwoord, dat al snel kwam.

"Ik zie het voor een boeren kind niet zitten om verder te studeren, zij kan hier ook de kost verdienen."

"Dan bent u nog van de oude stijl, zei de juf, dan komt u maar eens kijken hoeveel boeren kinderen op de hoge school zitten, dan zou u verstedd staan, dat weet ik zeker.

Ik wil mij niet bemoeien met u gedachten, maar Aafje heeft mij al meerdere malen gezegd dat ze nooit op de boerderij zal blijven werken, daar kan ik ze niet toe dwingen.

Ik weet dat u geen opvolger hebt en u verwacht dat Aafje later een boer zal trouwen, (tussen haakjes) als ze iemand trouwt. Dan is het nog zo dat ze wat ze heeft geleerd en zou een boer nemen, ze nog altijd op de boerderij de boekhouding bij kunnen houden, als u begrijpt wat ik er mee bedoel.

Voor mij hoeft het niet, ik heb een bestaan ondanks mijn studie, dan nog iets, u dochter is nog leerplichtig en zal dan toch nog dagen naar een school moeten gaan, al is het de huishoudschool."

Mientje gaf de juf gelijk dat Aafje later nog altijd kon beslissen, ze kan nog altijd van gedachten veranderen wanneer ze volwassen is.

"Ja als het zo is, zoals u zegt gaat ze maar naar een andere school, maar ze zal hier ook haar steentje bij moeten dragen op de boerderij."

"Ja maar u moet haar ook de tijd gunnen om te leren, anders heeft het geen zin voor haar, ik heb ook een paar kinderen en die hebben ook mogen leren waar ze nu hun profijt van hebben."

Nog wat verteld te hebben besloot de juf om op te stappen, ze groeten beiden en ging huiswaarts, Mientje deed haar uit geleiden. Bij binnenkomst zat Jan nog aan tafel met een gezicht of het regen gaf, keek Mientje aan en zei toen: "jullie spelen onder een dak om het maar door te drijven voor een andere school."

Mientje werd toen zo kwaad, ze greep de koffie kopjes dat ze rinkelden op de aanrecht bij het neer zetten.

"Je moet je schamen om zo iets te zeggen, wanneer zou ik die juf daar over hebben gesproken, nee jij denkt maar alleen aan je zelf, maar je eigen dochter gun je ook niets, als maar werken.

Daar krijg je zeker nog een keer spijt van, hoe jij met haar omgaat. Ze heeft trouwens de laatste tijd nog niet een dag gehad dat je niet op haar moppert, bij jou is het nooit goed, dat moet maar eens af gelopen zijn. Al doet ze haar werk goed heb je nog iets aan te merken, in plaats van haar een keer te prijzen, ik kan mij voorstellen dat ze jou op den duur gaat haten, met je gemopper."

Daar zat Jan, dat had hij nog niet van Mientje gehoord dat ze zo te keer tegen hem ging en hem dat verweet, hij stond op en liep naar buiten, maar aan de deur riep hij nog, "jullie doen maar wat jullie willen ik zal mij nergens mee bemoeien." En Mientje riep hem nog na, "als jij dat maar kon." Ja gingen bij Mientje de gedachten, hij wordt de laatste tijd een lastige man dat de knechten het nog uit houden is een raadsel.

Aafje had alles af geluisterd, en toen Jan weg was verscheen ze in de kamer, moeder was bezig met het opruimen van de kopjes, "zal ik u even helpen moeder? Moeder?, zei Aafje, en gaf moeder een kus, ik wist niet dat u zo tegen vader durfde in te gaan."

"Kind, jij gaat naar die school en ook naar pianoles, maar je moet wel je best doen anders moppert hij zeker op jou en daar kan hij over zeggen wat hij wil, daar beslis ik ook nog over mee."

"Ja ma, maar als ik naar de pianoles ga moet ik thuis ook kunnen oefenen en daar heb ik geen piano voor."

"Nou neem maar eest maar eens een paar lessen, als het goed gaat krijg jij een piano al moet ik hem van mijn spaarcenten betalen."

Dat was voor Aafje een verrassing ze wist allang dat moeder haar dat gunden en ook om naar de mulo te gaan.

De laatste schooldag was aan gebroken, de rapporten werden uit gedeeld en een formulier voor naar een andere school, Aafje had goede eindpunten en haar vriendin ook .

Aafje sprak met de vriendin af dat ze zondag bij haar op bezoek zou komen, en met een stel anderen, dat ze samen naar de mulo zouden fietsen, dat was gezelliger.

Thuis kwam Aafje met zwaaiende handen het erf op, ze had moeder bij de raam zien staan, binnen na een kus overhandigde ze het rapport en het formulier aan moeder. Ze was zo blij met de goede punten, "wat zal vader er van zegge?"

"Ik denk dat hij het fijn vindt maar niet laat merken, dan moet je niet teleur gesteld zijn. Ga je nu maar omkleden, dan help je mij met de was te doen dat is geen zwaar werk en daar leer je van, het komt je later wel altijd van pas." Aafje was binnen een paar minuten weer beneden om moeder te helpen, ze had nu een paar maanden vrij voor ze naar de mulo zou gaan.

En de huishoudster kwam die vakantie tijd ook weinig omdat de kinderen ook vrij waren van school.

Onder het werk vertelde ze aan moeder dat haar vriendin zondag op bezoek kwam, of het goed was?, "waarom zou dat niet goed zijn dacht je

"Omdat vader dan misschien weer iets te mopper heeft." "Als jij je vriendin laat komen kan hij geen bezwaar tegen maken, laat dat maar aan mij over.

Bij het avondeten werd het rapport en het formulier aan Jan overhandigd waar Jan met aandacht naar keek, als antwoord bracht hij uit, goede punten en dat papier vullen jullie zelf maar in en stuur het dan maar weg, dan hebben jullie toch gekregen wat jullie wilden.

Aafje ging zonder vader iets te zeggen naar haar kamer, ze was toch wel een beetje teleur gesteld over het antwoord van vader.

Mientje moest toch weer Jan er over aan spreken dat hij nog niet het fatsoen had zijn dochter een pluim te geven voor de goede punten die ze had. " het is net of het niet je de eigen dochter is, maar het is bij jou altijd het zelfde, wat ze ook doet."

"Och daar heb ik nog niet eens aan gedacht, dat was er in mijn jeugd niet bij." "Ja Jan wij leven niet meer in die tijd dat jij naar school ging, het school gaan was bij jullie bijzaak. Bij jullie ging alleen de boerderij voor alles, dat heb jij goed van thuis mee gekregen dat merkt men wel.."

Jan gaf geen antwoord meer pakte de krant en ging lezen.

In de vakantie deed Aafje moeder goed mee helpen wat ze kon, omdat de huishoudster er weinig was, ook hielp ze moeder veel met het verzorgen van het vee, dan had die ook meer rust.

Maar vader , als ze de kans kreeg liet ze links liggen, hij deed haar veel verdriet aan, wanneer ze bij moeder in de buurt was kon hij ook niet op haar mopperen.

Op een avond toen Aafje al naar haar slaapkamer was, begon Mientje tegen Jan over de piano, omdat ze naar de les ging moest ze thuis toch kunnen oefenen. Tot Mientje haar verbazing, kreeg ze als antwoord, "dan moeten wij met die mevrouw die de les geeft maar eens gaan praten wat zo'n ding kost en waar we die kunnen kopen."

Mientje wist niet meer hoe ze het had dat hij dat goed keurden, ze dacht meteen, hij weet zeker dat hij tegen over zijn dochter te kort schiet.

"Ja ik heb het met de knechten er over gehad of die kinderen van hun ook naar de muzikles gingen en van beiden gingen de kinderen er naar toe.

Een zei zelfs , als je dochter het kan kun je het haar niet onttrekken, er zijn ook mensen die niet muzikaal zijn, dat is nu eenmaal niet anders.

We moeten toch eerst weten of Aafje geschikt is voor muziek voor dat wij er een kopen. Je maakt maar eens een afspraak met die mevrouw als Aafje naar de les gaat."

Ze was al enkele keren geweest en dan hoorde je haar hardop noten lezen op haar kamer. De muziek docente kwam volgens afspraak een avond bij hun thuis om inlichtingen te verschaffen en die vertelde hun dat Aafje het best kon leren daar stond ze wel voor in, dat het zou lukken.

Toen ze de prijs hoorden, schrokken ze beiden dat die zo duur was, maar de mevrouw had het gemerkt, en stelde voor om een goede tweede hands te kopen, dan zou zij mee gaan om hem uit te proberen of hij goed was.

Dat werd dan afgesproken om in die week gaan te kijken in de stad want in het dorp was geen muziekzaak.

En na dat de vrouw was vertrokken en Jan nog binnen zat, hij keek Mientje aan en zei: "moet je eens luisteren, ik heb nog nooit een tweedehands machine gekocht omdat ik het nooit vertrouwd of die wel goed zou zijn.

Dan wordt er een nieuwe gehaald, als ze niet doorzet met spelen kun hem je nog altijd voor een goede prijs verkopen."

Dus hoefde ze die vrouw ook niet mee te nemen, dan zou Aafje het haar moeten zeggen.

De volgende morgen vertelde moeder het aan Aafje, die had van het gesprek niets gehoord, ze sprong in de lucht van blijdschap, "heeft vader dat goed gevonden, hoe is het mogelijk moeder?"

"Ja dat komt waarschijnlijk, hij heeft het met de knechten er over gehad en die kinderen zijn allen op les en nu schaamt hij zich natuurlijk dat jij het niet zou mogen."

Op een morgen en het werk zover mogelijk was gedaan gingen ze onder hun drietjes naar de stad, het was een eind fietsen. Ze konden niet lang weg blijven, omdat ze voor de avond weer terug moesten zijn, voor dat de knechten naar huis gingen.

Toen ze de zaak hadden gevonden en binnen kwamen, wisten ze niet wat ze zagen, een hele boel instrumenten, zoiets hadden ze nog nooit gezien.

Een meneer kwam naar haar toe en vroeg of hij hun kon helpen. "Ja zei Jan, wij komen naar een piano kijken maar er staan er zoveel."

"Wilt u een tweedehands of een nieuwe." Nee een nieuwe, het hoeft natuurlijk niet de duurste te zijn. "Ja ik begrijp het, het is natuurlijk voor een beginneling en stapte naar een toe, kijk dit is een van de middenklassen, het is het laatste nieuwe type."

Hij ging op de kruk zitten en speelde een melodietje. "Ja, zei Jan, ik heb er geen verstand van, wij moeten op u kunnen vertrouwen dat hij goed is."

"Daar kunt u zeker van zijn, en hij wordt ieder jaar gratis door ons gestemd zodat hij in goede staat blijft, wat betreft de klank."

Gestemd, daar had Jan en Mientje geen verstand van en dat werd aan de man gevraagd. Het stemmen is dat hij geen valse tonen geeft, maar ze wisten het nog niet en vroegen verder niets er over.

"Wanneer kunt u die leveren, of moet u die nog bestellen,?" zei Mientje.

"Nee wij hebben in het magazijn nog een ingepakt staan, het zou van de week al kunnen als het u uit komt?"

"Ja u kunt bij ons iedere dag terecht er is wel altijd iemand thuis., "zei Jan.

En dat stoeltje of hoe zo'n ding heet, is dat er ook bij?" "Nee dat is apart te koop." "Nou wij nemen die piano als het stoeltje er bij is" gaf Jan aan.

"Dan moet ik met mijn chef overleggen, die beslissing kan ik niet nemen."

De verkoper verdween naar een andere afdeling, kwam terug met de het antwoord, mijn baas vindt het goed, maar hoopt dat u er een beetje reclame voor ons van maakt."

Twee dagen later stond de piano in de woonkamer en Mientje vond het een sierstuk in huis, daar had ze nooit van kunnen dromen dat Jan zoiets had goed gevonden. Of het toch had geholpen om hem er op te wijzen dat hij zijn dochter niets gunden, ze wist het niet.

Tegen Aafje zei Mientje, "je moet er wel je best op doen en niet dat het voor een korte tijd is en als het kan zo min mogelijk als je vader binnen is, anders moppert hij er weer over."

"Goed moeder, ik doe mijn best, op de les zegt de mevrouw dat ik goed vooruit ga omdat ik met muziek lezen goed voor uit ben gegaan, en het spelen op de les ook."

Op zondag verscheen de vriendin van Aafje en natuurlijk moest die de nieuwe piano bezichtigen, "wat een mooi Aafje, dat is zeker een nieuwe, mag ik er eens op spelen?"

"Ja natuurlijk waarom niet, vader is toch buiten, die zegt altijd dat gepingel."

"Ja dat zeiden ze bij ons thuis ook toen wij met ons tweeën begonnen met oefenen, maar nu zitten ze zelf te luisteren."

Ze nam plaats op de kruk en begon te spelen, zij had al een paar jaar les gehad van die zelfde mevrouw.

Moeder die in de keuken bezig was, nam er meteen notitie van en kwam kijken wie er aan het spelen was, "o ! wat speel jij mooi " gaf ze te kennen.

"Zou ons Aafje het ook zo kunnen leren?" "Ja mevrouw waarom niet, mijn broertje is veel jonger dan ik en die speelt ook al verschillende stukken.

Omdat het raam open stond en Jan in de tuin was bleef hij staan luisteren dat kan Aafje toch nog niet zijn en ging naar binnen om te kijken wie er aan het spelen was.

Hij hoorde zich het spelen aan en toen ze stopte met spelen klapte hij in de handen, "wat speel jij mooi meid." "Ja men moet wel goed oefenen anders lukt het niet" gaf ze als antwoord.

"En Aafje kan het net zo goed leren als ik, wij spelen bij ons met twee, mijn broertje en ik, soms spelen wij samen en dat is mooi, mijn vader en moeder krijgen er dan niet genoeg van, als Aafje zover ook is zullen wij een keer hier ook samen spelen."

De twee waren de hele middag bezig met muziek en Aafje moest van de vriendin ook proberen, na een tijdje kwam er een gemakkelijk deuntje uit waar de vriendin haar mee had geholpen.

Moeder zei; nadat de vriendin naar huis , dat ze ook eens wat ander werk moest doen, helpen in de stallen en het voederen van het vee, vader had al een paar maal gezegd dat ze nog maar weinig deed op de boerderij tijdens de vakantie, dat zal ze ook moeten doen.

Zo gingen de dagen voorbij en ook de vakantie, nu was de tijd aan gebroken dat Aafje naar de stad naar school moest gaan, De eerste dag was er niet veel te doen op school, kennis maken en boeken op halen. Ze fietsten samen met zes meisjes en twee jongens, dat hadden ze al eerder af gesproken , samen naar school en samen naar huis en zeker als het winter werd. Het was ook veiliger zei Jan, als iemand de fiets stuk heeft kunnen ze elkaar helpen, dat hadden de andere ouders ook gezegd, dus bleef het groepje bij elkaar. Mocht er iemand een dag of wat uitvallen moesten ze dat wel aan een van de ander laten weten, anders stonden ze voor niks te wachten of die nog kwam.

Nu moest Aafje wanneer ze thuis kwam huiswerk maken en dat beviel Jan niet zo erg goed, ze moest mee helpen dat eiste hij van haar. In het begin had Aafje daar geen moeite mee, maar naar verloop van tijd werd het toch wat veel voor haar, daar sprak ze over tegen haar moeder. "Moeder wanneer ik huiswerk heb en wil nog een beetje piano oefenen, ze er niet aan toe kwam om nog veel op de boerderij te helpen." Mientje had Jan dat allemaal aan het verstand gebracht, het eerste wat hij zei: dan laat ze dat gepingel maar achter wegen, ze zal toch moeten leren om te melken en de rest ook.

Aafje huilden soms tegen moeder omdat het op school niet zo best ging omdat ze soms veel te moe was om aandacht te schenken als er iets werd uit gelegd en dan maakte ze veel fouten. Ze kreeg slechte punten, dat had ze op de lagere school nooit gekend. Op een morgen tijdens de les moest Aafje bij het schoolhoofd komen voor een gesprek met haar. Die vertelde aan haar dat ze informatie hadden ingewonnen bij het hoofd van de lagere school, die hadden hun gezegd dat Aafje JANS altijd goed haar best had gedaan en dat ze al die jaren goede punten had gehad, maar dat het probleem wel ergens anders kon liggen. Het hoofd wist allang wat er speelden op de hoeve, dat had hij wel vernomen. "Aafje hoe is het thuis doe je daar ook leren of komt er niet veel van terecht, dat je met andere dingen bezig bent en wat zeggen vader en moeder dat je slechte punten hebt?"

Aafje wist niet of ze wel alles kon vertellen, als haar vader er achter kwam begon hij weer op haar te schelden en als eerste de piano laten staan. Dat zou voor haar pijnlijk zijn, ze ging zo goed vooruit met spelen.

Toch bedacht ze zich en vertelde aan het hoofd, "dat ze thuis mee moest helpen op de boerderij en vader altijd zei: hier is je kostwinning voor later en dat het vooringing voor het leren.

Dat ze `s avonds haar gedachten er niet meer bij kon houden tijdens het huiswerk maken, dat ze graag wilde leren en piano spelen, dat ze eigenlijk soms te moe er voor was."

De tranen stonden bij haar in de ogen tijdens het vertellen.

Het schoolhoofd had zich het verhaal aan gehoord en na dat Aafje was gestopt met spreken omdat ze het er niet meer fatsoenlijk uit kreeg, zei het hoofd : "Aafje dan zullen wij een gesprek moeten hebben met je ouders zo kan het niet verder gaan, het is voor jou toekomst.

En of je later op de boerderij wilt blijven dat beslist je dan maar."

"Aafje zei met tranen in haar ogen; als vader dit weet dat ik dit heb verteld zal hij mij zeker straffen op de een of andere manier, bijvoorbeeld de piano de deur uit."

"Straffen, zei het hoofd, nu wordt het nog mooier, maar maak je niet ongerust wij weten wel hoe wij dat naar voren zullen brengen."

Aafje zei: " ik denk niet dat mijn vader naar hier zal komen daar doet hij zich niet de tijd voor af."

"Weet je Aafje, wij zullen je een brief mee geven dan kan hij beslissen of hij hier naar toe komt, of wij naar jullie thuis zullen komen. Ik verwacht wel dat je de brief morgen mee terug brengt."

"Mijn moeder is op dat gebied het tegen over gestelde van mijn vader."

Thuis gaf Aafje de brief meteen aan haar moeder en vertelde aan haar dat ze bij het schoolhoofd had moeten komen omdat ze slechte punten had.

"Maar Aafje waarom heb je dat niet eerder gezegd van die punten? dan hadden wij er misschien iets aan kunnen doen."

"Moeder dat heb ik u al eens gezegd, maar u luisterde niet, de tranen liepen als een beekje over haar wangen. Nee moeder het komt dat vader mij dwingt om eerst na schooltijd te helpen met melken van de koeien en voederen van het vee.

Dan ben ik soms moe en kan mijn gedachten niet meer bij het huiswerk houden en ook geen piano spelen, dan zijn mijn vingers moe om op de toetsen te drukken."

"Als je vader straks binnen komt zal ik het met hem er over hebben van dat gesprek, dan zien we wel wat er van komt, hij zal dan wel wat te pruttelen hebben, maar daar trekken wij ons maar eens niets van aan."

De avond na dat was gegeten en op geruimd gaf Mientje Jan de brief, hij las hem en wat zei hij als eerste, "dan moet ze die tijd van de piano maar gebruiken om te leren."

"Nee Jan! het kind moet van jou te veel op de boerderij doen en dan is ze te moe om te leren, het schijnt dat je het nog altijd niet begrijpt dat het niet meer is als vroeger. En nu kun je boos zijn of niet, dat Aafje slechte punten haalt hangt veel af van jou, jij denkt dat het een volwassen persoon is."

"O ! heb ik het weer gedaan?" "Ja ik niet, ik zou graag willen dat ze beter punten zou halen en zich beter kon ontwikkelen op de toekomst, maar dat zal bij jou moeilijk zijn."

En wat is jou antwoord op die brief om naar school te komen voor een gesprek, als je tenminste niet wil dat Aafje van die school af moet."

"Ik heb geen tijd om naar die school te gaan, dan ga jij maar alleen."

"Nee Jan dat gebeurt niet, jij gaat mee of die komen hier naar toe, of schaamt Jan zich er voor dat hij van anderen moet horen dat zijn dochter de school moet verlaten."

Dat was natuurlijk tegen een zeer been gestoten van Jan, dat Mientje zo te keer ging tegen hem om Aafje te helpen.

Het was even stil toen Jan zei: "nou goed dan gaan we morgen."

"Dat kan niet, die mensen kunnen zo maar niet uit school stappen ze vragen in die brief wanneer het gelegen komt." "Goed schrijf maar over morgen" en Jan liep de kamer uit.

Mientje gaf als antwoord in de brief de tijd aan wanneer ze hun konden verwachten. Ze gaf hem de volgende morgen mee aan Aafje toen ze naar school fietsten.

De dag erna fietsten Mientje en Jan naar de school in de stad, Jan had zich het `s zondags kostuum aan getrokken, had de knechten op de hoogte gebracht en Mientje de huishoudster.

Op school werden ze verwelkomt door een juf die op de hoogte was van de komst van de familie JANS. Die bracht hun naar een kamer waar ook het hoofd van de school zat te schrijven achter een bureau.

Hij stond op, gaf beiden de hand en verzocht hun om plaats te nemen, de juf ging ook op een stoel naast haar zitten.

Eerst werd er over andere dingen gesproken, tot het schoolhoofd begon over Aafje, "dat hij er van overtuigd was dat haar dochter een van de beste leerlingen in de klas kon zijn.

Dat ze onder het les geven soms haar ogen niet open kon houden volgens de docenten en dat ze soms medelijden met haar hadden."

Op de vraag of Aafje laat naar bed ging, zei Mientje, "nee meneer ze gaat altijd vroeg naar bed wanneer ze het huiswerk af heeft, dan is ze meestal moe en valt als gauw in slaap, dat heb ik al meerdere malen gezien"

"Hoe komt het dan dat ze zo moe is, ze is toch niet ziek ?hoop ik., vroeg het schoolhoofd, of moet ze soms te veel mee werken op de boerderij?.

Wat denkt u meneer JANS?"

Jan wist eerst niet wat hij moest antwoorden, maar even en hij gaf toe dat wanneer het tijd was voor het voederen van het vee en gemolken moest worden zij daarbij moest helpen, daar leert ze ook van, "gaf hij als antwoord.

"A, Ha , zei het hoofd, ik ben geen politieman en ik kan u niets verplichten daar bent u zelf voor, maar als verstandige man moet u toch begrijpen dat zo'n jong meisje dat niet kan opbrengen.

Wanneer u de voorkeur geeft aan de boerderij, dan kan het meisje het beste een andere school nemen waar ze meer tijd heeft en haar leren hoe je een koe bij de hoorns pakt.

Maar als u maar weet dat u de dochter daar mee veel pijn zult doen dat ze haar vreugde in het jonge leven niet kan genieten."

Toen viel de juffrouw het schoolhoofd in de reden, zij was bang dat hij te veel zou zeggen, met de vraag, "meneer JANS als ik het zo hoor is het niet zo, dat u nog in de oude tijden leeft, toen moest ieder kind leren wat de ouders wilden, maar die tijden zijn anders.

Ieder kind heeft recht om te leren , (tussen haakjes) weet u dan niet dat ze geen achttien jaar is en dan nog verplicht is een school te volgen.

Dat wil nog niet zeggen dat u dochter straks toch nog kiest voor het boeren leven, wat ik zelf niet verwacht, maar je weet nooit.

Dan komt haar dit ook van pas voor de boekhouding zodat ze een gezonde boerderij kan runnen.

Ik neem aan, waar ik eigenlijk niets mee te maken heb, dat u weet, of het een goed jaar is geweest met de oogst of niet, maar dat u nooit zuiver weet wat het eind resultaat op het eind van het jaar is, vergeleken met de jaren er voor of u goed heeft geboerd of niet."

Jan wist niet meer hoe hij het had, en eindelijk kwam het er uit, "dan moet ze maar minder gaan doen thuis, dat zullen wij dan met haar bespreken, als u het goed vindt. Ik heb ook al gezegd zet die piano aan de kant dan kun je die tijd ook leren, maar dat doet ze niet."

"Nou meneer JANS als u haar dat ook nog ontnemt waar zo'n meisje plezier in heeft, al zeg ik het bruut, dan moet u zich schamen, zo is het tegenwoordig, niet zoals de juf al zij, zoals het vroeger was, die tijd is voorbij. Ja meneer JANS zoals ik al zei, u moet het zelf beslissen niet wij, wij zijn er alleen voor om de kinderen iets te leren waar ze het verdere leven iets aan hebben.

Of u moet er voor kiezen dat ze thuis blijft, dan hoeven wij daar verder onze tijd aan te verknoeien en andere kinderen die tijd helpen.

Daarom worden de ouders ook op de hoogte gebracht hoe het met hun kind gaat, goed of slecht, zodat wij er iets aan kunnen doen indien nodig.

Na een paar minuten over andere dingen te hebben gesproken moest Jan en Mientje maar vertrekken, er werd afscheid genomen van de familie, Jan ging als een geslagen hond naar huis.

Onderweg kwamen er bij Jan niet veel woorden uit, zo diep was hij nog in gedachten, dat die twee van de school hem dat alles hadden verweten.

Waar zouden ze het allemaal van hebben vernomen, toch niet van Aafje, even later viel het hem te binnen, dat ze navraag hadden gedaan op de lagere school.

Laat net toen ze thuis kwamen de oudste knecht aan hem vragen, "en hoe was het op school hebben jullie goed geleerd?" "Zeg dat wel, wij zijn een beetje wijzer geworden dan voorheen." zei Jan. "Nou dat is dan een goed teken," kreeg Jan te horen.

Binnen zei Mientje: Jan heb ik je dat al niet eerder gezegd dat Aafje te veel voor haar leeftijd moet doen, maar jij ziet het niet in waar je mee bezig bent." "Ja ja en ging naar de slaapkamer om andere kleren aan te trekken, bij terugkomst bromde hij nog "dan moeten wij maar meer doen."

"Dat is niet nodig, gaf Mientje te kennen, als je het beter verdeeld met de knechten, die staan zich soms ook maar wat te vervelen, ik weet zeker dat ze dat niet willen.

Je kunt het zo plannen dat ze om de beurt je helpen met melken of mee helpen voederen wanneer het vee in de winter binnen staat, voor ze naar huis gaan. En in de oogsttijd of een de tijd dat het druk op het land is, zal Aafje je zeker een handje helpen, anders neem je die tijd maar een extra hulp bij, dat kun je best opbrengen."

"Ja als je het zo bekijkt, heb je er gelijk in, dat moeten wij dan maar doen." Mientje stond er verstompt van dat zij een keer gelijk kreeg van Jan, het was meestal averechts, zou het toch bij hem zijn door gedrongen wat ze op school tegen hem zeiden.

Aafje kreeg veel meer tijd om te leren en ook de piano bespelen, alleen op zondag als de knechten er niet waren moest ze moeder helpen in de stallen. Na een maand van goed studeren was Aafje weer de oude op school en bij het eerst volgende proefwerk had ze geen onvoldoende meer, daar was ze gelukkig mee, om zo thuis te komen.

Dat was de docenten ook op gevallen dat het veel beter ging met Aafje en daar waren ze zelfs blij om.

Ze was soms zo bezig dat ze de tijd vergat wanneer ze na haar huiswerk op de piano zat te spelen en het was zondag als ze moest helpen, vader voor het open raam stond te schreeuwen, net als altijd, "hou maar eens op met dat gepingel er moet gewerkt worden."

Wanneer ze dan in de stal kwam begon hij toch weer op haar te mopperen en dat kon Aafje steeds minder verdragen.

Op een dag bij het helpen was het volgens Jan weer niet goed wat ze deed, terwijl Aafje het goed meenden, ging hij weer te keer als een gek tegen haar. Maar toen barsten de bom bij Aafje, ze liep huilend naar de woning waar moeder haar in de keuken opving.

"Wat is er nu weer aan de hand Aafje?" En die bracht er snikkend uit, dat hij de laatste tijd weer steeds tegen haar uitviel over de kleinste dingen en dat ze er genoeg van had. "Mijn vader is niet mee te werken, ik help hem niet meer, dan schreeuwt hij de hele buurt maar bij elkaar."

Moeder die het al lang had aan zien komen, susten haar dochter, nu is het genoeg, ik zal eens met hem gaan praten en als er weer gewerkt wordt doen wij dat samen."

"Moeder dan begint hij ook tegen u en dat heb ik niet graag, het is nog altijd zo dat hij mij wil dwingen de boerderij later over te nemen, maar dat wil ik niet, hij begrijpt het niet, dan loop ik liever weg van hier."

"Zo moet je niet praten meid, ga nu maar naar boven voor hij binnen komt." Bij het avondeten werd er geen woord over het voorval gerept, maar Aafje kreeg ook geen woord van vader

's Avonds toen ze onder hun twee binnen zaten stak Mientje heftig van wal tegen Jan en na dat ze hem flink de waarheid had gezegd, antwoorde hij, "zo heb ik het niet gemeend" en liep zoals gewoonlijk naar buiten om het niet meer aan te horen. Hij had nu gemerkt dat Mientje echt boos was zo ging ze te keer tegen hem.

Na die dag deed Aafje nooit meer alleen werken als moeder er niet bij was en vermeete vader zoveel als ze kon, dat had hij ook gemerkt, maar sprak er nooit over tegen Mientje. Hij wilde Mientje geen verdriet aan doen, hij wist goed dat de fout bij hem lag.

De jaren op school waren voor Aafje snel voorbij gegaan, nu stond ze voor haar examen, dus moest de laatste tijd nog flink er tegen aan en dat werd haar ook thuis gegund.

Aafje slaagde als tweede van de klas en bij het uitreiken van het diploma werd ze even in het zonnetje gezet, met nog twee andere meisjes, nummer een twee en drie. Nummer drie was haar beste vriendin.

Er werd dan ook een klein feestje gehouden bij de vriendin thuis, daar was ook Mientje en Jan aanwezig. Jan was nu toch blij dat ze de school had afgemaakt en wat ze verder ging doen wist hij niet, wel dat ze op de boerderij nu aan de slag moest.

Op zondag gingen ze naar de kerk en na de dienst liep Mientje met een van de dichtsbijzijnde buurvrouw samen naar huis. Ze moest dan voor het middagmaal gaan zorgen en zo werden er op de terugweg allerlei nieuwtjes verteld, Aafje was er ook bij, want bij haar in de buurt was geen meisje van haar leeftijd.

Jan nam van de gelegenheid gebruik, om na de dienst in het café tegenover de kerk een borrel te nemen, daar werden door de boeren meestal over het vee en het land gesproken en nieuwe ervaringen uit gewisseld.

Het was er altijd gezellig, maar Jan zorgde ervoor dat hij om twaalf uur thuis was, hij wilde niet dat Mientje met het eten op hem moest staan te wachten. Ook al drongen de anderen er wel eens op aan om nog even te blijven "Nee, zei Jan ,tijd is tijd en ik wil niet dat het eten staat te pruttelen op het fornuis, er moet ook zondag rust zijn.

Op weg naar huis liep hij dan nog even langs de weide of er nog alles in orde was, dan had hij weer rust in zich zelf en na het eten kon hij dan een dutje doen dat kwam er in de week zelden van.

Hij hoopte dat Aafje dan niet op de piano begon te spelen,

De verhouding met Aafje was niet meer om van de daken te roepen, Aafje deed nu veel met moeder samen in de keuken, koken en de rest helpen in huis.

Jan was ouder dan Mientje, hij had voorheen altijd gehoopt op een zoon, maar ja de dochter kon ook de boerderij over nemen.

Zoals ik al eerder vertelden, Jan wilde toen Aafje als klein kind al van alles bij brengen van de boerderij, maar Aafje wilde toen al als klein meisje niets van de boerderij weten.

Ze mopperden toen al tegen moeder dat ze van vader alles moest om het te leren en zei ook tegen moeder, ik wil geen boerin worden en huilden dan.

Mientje deed haar sussen, vertelde dan, "kind later als je groot bent komt er misschien iemand in je leven waar je dan samen de boerderij mee zou runnen."

Hoe ouder Aafje werd hoe moeilijker had ze het bij Jan, er was nooit iets goed , dan te veel voer, dan te weinig, of de stal niet goed schoon gemaakt. Tot vervelens toe had Mientje Jan er over aan gesproken, maar hij wilde niet luisteren, dan kreeg ze als antwoord, "ze zal het toch moeten leren als ze later volwassen is kan ze doen wat ze wil, maar nu niet.

Het is toch de bedoeling van mij om haar te leren dat ze overal verstand van heeft en dan op de boerderij kan blijven."

Dan zweeg Mientje maar, ze wilde niet steeds ruzie met Jan over haar dochter. Mientje was een vrouw die het liefst met iedereen in vrede kon leven ook met de burens.

Mientje was tot haar dertigste een vrijgezel geweest en was ook op de boerderij groot gebracht en werkte daar met haar oudere broers.

Ze was boerin in hart en nieren, ook na dat ze met Jan getrouwd was deed ze het werk nog met plezier, ze mocht het boeren leven graag. Maar dat Jan haar dochter dwong om boerin te worden dat beviel haar het mist, daar had ze soms ook verdriet van.

Bij haar thuis had ze twee broers, een wekte op de boerderij en de ander op een fabriek, daar had haar vader nooit geen probleem van gemaakt, dat de een naar de fabriek ging en niet wilde boeren.

Wanneer ze er thuis, het er eens over hadden, zei haar broer: vader twee man aan een roer gaat nooit goed , daar waren ze het allen mee eens.

Zo is het beter voor ons allen, dan houden wij ook vrede onder elkaar.

Ik weet zeker als ik thuis het enigst kind, net als Aafje de boerderij had kunnen over nemen en dat niet wilden, dan had mijn vader zeker gezegd, geen probleem dan verkopen wij de zaak.

Jan was bij haar thuis de enige zoon wel een paar zussen, hij had van dat hij klein was altijd op de boerderij gewerkt en ze vanzelf sprekend ook over genomen.

De hoeve waar in die tijd nog niet zoveel land bij gehoorde dan nu, in die jaren dat ze getrouwd waren en het goed ging kocht Jan steeds land bij.

Ze was nu uit gegroeid tot een van de grootste in de omgeving.

Jan was er ook zeer trots op, hij draaide de centen tweemaal om voor hij ze uitgaf, dat had hij van thuis mee gekregen, niet dat hij Mientje te kort deed .

Nee die kreeg veel huishoudgeld en wat ze niet nodig had spaarde ze dan voor Aafje.

Daar had ze toen goed de piano van kunnen betalen en dan hield ze nog geld genoeg over, en dat ging dan in een pot waar Jan niets van wist.

Jan en Mientje waren ruim achttien jaar getrouwd toen Mientje ziek werd, er brak een moeilijke tijd aan voor Jan en Aafje.

Aafje was nog geen jaar van school, ze wilde verder studeren, maar dat zat er nu niet meer in met een zieke moeder die ook nog verzorgd moest worden,

Nu was Aafje blij dat ze van moeder het koken had geleerd ,dat kwam haar nu goed van pas, zodoende kon ze als de huishoudster er niet was een goede maaltijd berijden.

Een paar maanden later overleed Mientje en Jan bleef met zijn zeventienjarige dochter achter op de hoeve, waar de verhouding tussen die twee niet te best was.

Na dat Mientje was begraven was het stil in huis geworden, Jan sprak nooit meer veel als ze 's avond binnen zaten, niet meer dan nodig was.

Aafje begreep goed dat hij verdriet had, dat had zij zeker zoveel, nu had ze ook geen steun meer van moeder als er iets was waar ze niet mee overweg kon in de keuken. Dan moest ze het aan de huishoudster de volgende dag vragen

Na het overlijden van moeder kon de dochter helemaal niet meer met vader opschiet, het werd steeds erger, wanneer het niet naar zijn zin ging, kon hij soms vloekend te keer gaan, wat hij voorheen nooit deed.

Het werd zo erg dat hij Aafje een keer met een hooivork dreigde te slaan.

Aafje was zo geschrokken dat ze uit de stal liep naar binnen waar ze door de huishoudster werd opgevangen.

"Aafje wat is er aan de hand, heeft je vader weer een boze bui?" ze vertelde aan de huishoudster dat vader haar had bedreigd met een hooivork te slaan omdat ze per ongeluk een emmer water had omgestoten.

"Hij had hem zo stom neer gezet en ik een stap naar achter deed, ik er tegen aan liep, ik zei gewoon dat hij die daar ook niet neer had moeten zetten en toen begon hij weer te schelden."

"Ja Aafje, met je vader is de laatste tijd niet goed meer mee te werken, dat hoor ik ook van de knechten, er is er zelfs een die vertrekt zo gauw hij een andere plaats vindt." "O! dan wordt het nog erger, maar ik heb hem gezegd dat ik vertrek als hij zo door blijft gaan.

"Ja Aafje, bedenkt je eerst wat je doet, je moet ook onderdak hebben, en dan laat je mij alleen met het werk, dan weet ik ook niet wat ik zal doen. Maar plezierig werken dat is hier over dat moet ik bekennen, ik doe het omdat hij zich dan niet zo verlaten voelt"

Een tijdlang had het redelijk goed gegaan, maar op een zondagmorgen begon hij weer tegen Aafje te bulderen en zelfs een emmer melk omgooide, was de maat voor Aafje vol.

Ze liep naar binnen, nam een koffer dat op haar kamer stond, stopte het zoveel mogelijk vol met kleren en andere benodigdheden en omdat het een klein was nam ze nog een paar tassen,.

Trok een mantel aan, keek eerst of ze vader ergens zag, nee die was nog in de stal, schreef een briefje en legde het op tafel, Daarna liep ze naar de schuur, bont het spul op de fiets en verdween de laan in

Ze fietste naar de ouders van haar vriendin om daar alles te vertellen, die waren op de hoogte hoe Jan altijd met Aafje omging, al voor het overlijden van haar moeder . Ja in het dorp wisten de mensen al de verhalen over Jan. De vader van de vriendin had Jan al een keer in het café, Jan er over aan gesproken, maar Jan lachte daar mee, trok zich er verder niets van aan wat de mensen ook zeggen.

Velen in het dorp keken Jan er ook op aan als hij aan boodschappen doen was. En in het café had hij al eens ruzie gehad met een jonge boer, die hem verweet dat hij zijn dochter misbruikten met werken op de boerderij.

Sinds dien liet hij zich daar niet meer zien, alleen als hij bij de smid kwam met een paard voor nieuwe hoefijzers en moest dan wachten, liep hij het café nog binnen.

Aafje was eigenlijk nog niet oud genoeg om weg te gaan , maar ze deed het toch. De politie was er zelfs een keer bij te pas gekomen, omdat een van de knechten tussen beide moest komen, toen Jan achter de dochter aan liep met een schop op een driegende manier om te slaan.

De knecht heeft al die voorvallen aan de politie gemeld, waar na Jan een waarschuwing van hun kreeg.

Door dat geval had de knecht ook ruzie met Jan gekregen en vertrok op staande voet voor dat Jan hem kon ontslaan, die had de dag erna werk bij een tuinder.

Het briefje wat Aafje had neer gelegd, stond in het kort op, u hoeft mij niet te zoeken, ik kom niet meer terug ,ik wil een ander leven,

Jan was in de stallen klaar met het werk en liep naar binnen, daar vond hij het briefje op tafel, hij las het en gooide het meteen in de kachel.

Hij sprak in zich zelf, die is blij dat ze nog terug komt, maar Aafje kwam niet meer terug.

Die had al dagen lang naar advertenties gezocht in de krant, had er een paar genoteerd, nu besloot ze naar de grootte stad te gaan daar kon vader haar moeilijk vinden.

Bij de ouders van de vriendin kon ze die nacht blijven, de volgende morgen nam ze afscheid van de vriendin en haar ouders en ging op reis met de woorden: "zo gauw ik iets heb gevonden laat ik het jullie weten.

Vertel het aan niemand waar ik verblijf en zeker niet aan vader?" Dat werd haar ook beloofd, voor ze de deur uit ging vroeg de moeder of ze reisgeld had anders zou ze Aafje wat lenen.

"Nee hoor ik heb mijn eigen spaarcenten en die wat moeder voor mij gespaard heeft bij mij, dat is voorlopig genoeg om in een hotel te blijven, bedankt voor het aanbod.

Kan ik trouwens de fiets hier achter laten," kijk maar wat u er mee doet ik heb hem niet meer nodig."

Aafje kwam na een lange reis in de stad aan, zocht een kluis op het station en sloot daar het koffer met de tassen voorlopig in op.

Ze liep de eerste beste straat in op zoek naar een van de adressen die ze bij zich had, ze een paar mensen gevraagd naar de straat en vond ze al snel.

Ze melden zich binnen aan bij een juffrouw die achter een bureau bij de telefoon zat, ze verbrak de verbinding en luisterden naar wat Aafje vroeg.

Ze stond op zei tegen Aafje "als u even wilt wachten, dan zal ik mijn chef er van in kennis stellen."

Er waren een paar minuten verstreken kwam er een meneer uit een kamer, die stelde zich voor aan Aafje, waarop Aafje het zelfde deed.

"Kom maar op mijn kantoor, ga zitten dan kunnen wij beter praten."

Hij moest alles weten, waar ze vanaf kwam, hoe oud ze was wat voor school ze had doorlopen en waarom ze zo ver van huis om werk zocht.

Aafje vertelde de man hoe ze geleeft had bij haar thuis en hoe ze hier terecht was gekomen. Na dat de man zich alles had aan gehoord, "ja je kunt het bij ons proberen of het je bevalt.

Alleen omdat je nog geen achttien jaar bent, neem ik geen verantwoording als ze jou zullen zoeken, maar die anderhalve maand zal het wel lukken."

Toen ze over een gekomen waren over het loon, mocht ze een brief onder tekenen en werd ze aan genomen, ze kreeg kantoorwerk.

De meneer zei: "ik ben dan je chef, en als je in moeilijkheden zit kom gerust naar mij toe, ik zal je helpen indien mogelijk."

Hij liep met Aafje naar een ander vertrek waar meer mensen aan het werk waren en stelde Aafje aan hun voor als nieuwe medewerkster, ze gaf ieder de hand.